

Datum: 18 september 2026
Volgnummer: 2026-2027/04
Kamercommissie voor Justitie

Advies over de wijziging van de voogdijregeling voor niet-begeleide minderjarige vreemdelingen

De commissie voor Justitie van de Kamer vroeg het Kinderrechtencommissariaat om advies over het wetsontwerp (56-1640/001 van 2 juli 2026) en het wetsvoorstel (56-0571/001 van 24 december 2002) tot wijziging van de voogdijregeling voor niet-begeleide minderjarige vreemdelingen. Het wetsontwerp brengt de voogdijregeling in overeenstemming met het Europese migratie- en asielpact. Het wijzigt onder meer de aanstelling van de voogd en de leeftijdsbeoordeling. Voor jongeren die geen internationale bescherming aanvragen, wordt die leeftijdsbeoordeling afgestemd op de procedure voor jongeren die dat wel doen.

Het Kinderrechtencommissariaat verwelkomt verschillende wijzigingen, maar ziet ook enkele belangrijke aandachtspunten vanuit kinderrechtenperspectief.

- We verwelkomen dat niet-begeleide minderjarigen sneller een voogd krijgen. De termijn van vijftien werkdagen mag daarbij geen standaardtermijn worden.
- Het wetsontwerp bevat extra waarborgen bij de leeftijdsbeoordeling, maar er blijven belangrijke aandachtspunten. Jongeren die internationale bescherming aanvragen en jongeren die dat niet doen, moeten bij de leeftijdsbeoordeling wel op dezelfde kwaliteitswaarborgen kunnen rekenen. Dat vraagt voldoende gespecialiseerde en multidisciplinaire expertise voor beide groepen. Het vermoeden van minderjarigheid moet ten volle worden toegepast. De informatie waarop de leeftijdsbeoordeling steunt, moet voldoende betrouwbaar zijn en een weigering van medisch onderzoek mag niet op zichzelf doorslaggevend zijn. Bij informatie-uitwisseling met buitenlandse autoriteiten moeten de privacy en veiligheid van de jongere gewaarborgd zijn.
- We verwelkomen de wettelijke verankering van het beroepsgeheim. Voogden moeten hierover wel voldoende opleiding krijgen en bij vragen terechtkunnen bij de dienst Voogdij.
- We verwelkomen dat een verblijfsvergunning van onbepaalde duur niet langer automatisch een einde maakt aan de NBMV-voogdij. Wel moet per jongere worden nagegaan welke vorm van voogdij het best aansluit bij de concrete situatie en het belang van de jongere. In sommige situaties kan dat burgerrechtelijke voogdij zijn.

1. Snellere aanstelling van een voogd versterkt de bescherming van minderjarigen

Het Kinderrechtencommissariaat verwelkomt dat een voogd **voortaan zo snel mogelijk wordt aangesteld**. Vandaag gebeurt dat in principe pas nadat is vastgesteld dat de jongere voldoet aan de voorwaarden om als niet-begeleide minderjarige vreemdeling te worden beschouwd. Het wetsontwerp draait die volgorde om: eerst wordt een voogd aangesteld, daarna wordt verder onderzocht of de jongere aan alle voorwaarden voldoet. De voogd moet uiterlijk binnen vijftien werkdagen worden aangesteld. In uitzonderlijke omstandigheden kan die termijn worden verlengd.

Dat versterkt de bescherming van jongeren vanaf het begin. Niet-begeleide minderjarigen bevinden zich in een bijzonder kwetsbare positie, zonder ouders of een andere wettelijke vertegenwoordiger die hun belangen kan behartigen. Al snel worden beslissingen genomen die belangrijke gevolgen kunnen hebben voor de opvang, het verblijf en de toekomst van de jongere. Een voogd kan de jongere daarbij vertegenwoordigen, informeren en ondersteunen.

We vragen wel dat **“zo snel mogelijk” de regel blijft**. De termijn van vijftien werkdagen mag geen standaardtermijn worden.

2. Harmonisering van de leeftijdsbeoordeling is positief, maar blijft onvolledig

Het Kinderrechtencommissariaat verwelkomt de extra waarborgen bij de leeftijdsbeoordeling. Voor vermoedelijke niet-begeleide minderjarigen die geen internationale bescherming aanvragen, moet eerst een **multidisciplinaire beoordeling** plaatsvinden. De dienst Voogdij voert, in aanwezigheid van de voogd, een diepgaand gesprek met de jongere. Ze kan daarnaast een beroep doen op deskundigen, observatieverslagen opvragen en bijkomende informatie verzamelen. **Pas als daarna nog twijfel bestaat over de leeftijd, kan een medisch onderzoek volgen.** Ook voor jongeren die internationale bescherming aanvragen, schrijft het Europese kader een multidisciplinaire leeftijdsbeoordeling voor. Een medisch onderzoek kan ook daar alleen als laatste redmiddel worden ingezet.

Die aanpak biedt meer waarborgen voor minderjarigen. Een beslissing over de leeftijd heeft immers grote gevolgen: ze bepaalt mee of een jongere aanspraak kan maken op de bijzondere bescherming voor minderjarigen. Medische leeftijdsonderzoeken kennen bovendien belangrijke beperkingen, zowel wat de betrouwbaarheid van de resultaten als de belasting voor de jongere betreft. Het is daarom belangrijk dat zo'n onderzoek alleen als laatste redmiddel wordt gebruikt en deel uitmaakt van een bredere, multidisciplinaire leeftijdsbeoordeling.

2.1. Een gelijkwaardige leeftijdsbeoordeling voor alle jongeren is belangrijk

De harmonisering blijft wel onvolledig. Voor jongeren die internationale bescherming aanvragen, wordt het CGVS bevoegd voor de leeftijdsbeoordeling. Voor jongeren die geen internationale bescherming aanvragen, blijft de dienst Voogdij bevoegd.

Dat verschil in bevoegdheid hoeft op zich geen probleem te zijn. Wel moeten **beide groepen jongeren kunnen rekenen op een leeftijdsbeoordeling met dezelfde kwaliteitswaarborgen**. Een multidisciplinaire leeftijdsbeoordeling vraagt specifieke expertise en ervaring.

Het CGVS heeft voor zijn nieuwe opdracht een gespecialiseerde werking uitgebouwd. Opgeleide medewerkers voeren de leeftijdsbeoordeling uit. Bij blijvende twijfel wordt een multidisciplinair comité van drie experts betrokken, dat een advies formuleert. Het CGVS voorziet ook specifieke opleidingen, onder meer over de impact van trauma en cultuur op de ontwikkeling van adolescenten en jongvolwassenen.

Voor de dienst Voogdij is die gespecialiseerde werking minder duidelijk uitgewerkt. Het wetsontwerp bepaalt dat een personeelslid een diepgaand gesprek voert. Indien nodig kunnen deskundigen worden ingeschakeld en bijkomende informatie worden verzameld.

We vragen dat voor beide groepen dezelfde kwaliteitswaarborgen gelden en dat de leeftijdsbeoordeling zo eenvormig mogelijk wordt toegepast. Dat vraagt ook bij de dienst Voogdij voldoende gespecialiseerde en multidisciplinaire expertise. Of een jongere internationale bescherming aanvraagt of niet, mag geen verschil maken voor de kwaliteit en zorgvuldigheid van de leeftijdsbeoordeling.

2.2. Bescherm jongeren bij informatie-uitwisseling met buitenlandse autoriteiten

Het wetsontwerp laat de dienst Voogdij ook toe om informatie in te winnen bij consulaire of diplomatieke posten van het land van herkomst of doorreis. **Daarbij moeten de privacy en de veiligheid van de jongere gewaarborgd zijn**, zeker wanneer er sprake is van een mogelijke beschermingsnood.

2.3. Het vermoeden van minderjarigheid blijft een belangrijke waarborg

Bij twijfel over de leeftijd is het belangrijk dat jongeren als minderjarigen worden behandeld zolang niet vaststaat dat zij meerderjarig zijn. De Raad van State benadrukt het belang van dat vermoeden van minderjarigheid vanuit het belang van het kind en het recht op privéleven.

We verwelkomen daarom dat het wetsontwerp bepaalt dat bij twijfel over het resultaat van het medisch onderzoek de jongste leeftijd in aanmerking wordt genomen.

Het wetsontwerp laat de dienst Voogdij ook toe om te beslissen dat een jongere **zonder enige twijfel ouder is dan achttien jaar**. In dat geval krijgt de jongere geen voogd. De Memorie van toelichting verduidelijkt dat de dienst Voogdij zich daarvoor niet uitsluitend op het uiterlijk van de jongere mag baseren. Ze verwijst onder meer naar eerdere leeftijdsbeoordelingen in andere Europese lidstaten, nationale identificatiedocumenten en informatie waarover de Dienst Vreemdelingenzaken beschikt.

Omdat zo'n beslissing grote gevolgen heeft voor de rechten en bescherming van de jongere, **vragen we dat duidelijk wordt afgebakend op welke informatie de dienst Voogdij zich kan baseren en aan welke voorwaarden die informatie moet voldoen.** De informatie moet voldoende betrouwbaar zijn om zonder verdere leeftijdsbeoordeling te kunnen besluiten dat de jongere meerderjarig is. Overwegingen over beschikbare opvangplaatsen of efficiëntie mogen geen rol spelen bij de vraag of de jongere minderjarig is.

Zodra er twijfel bestaat over de leeftijd, moet een multidisciplinaire leeftijdsbeoordeling volgen. Tot vaststaat dat de jongere meerderjarig is, moet het vermoeden van minderjarigheid gelden en moet de jongere de bescherming krijgen waarop minderjarigen recht hebben.

2.4. Weigering van een medisch onderzoek mag niet op zichzelf doorslaggevend zijn

We vinden het positief dat een medisch onderzoek pas kan worden ingezet als de multidisciplinaire beoordeling geen uitsluitsel geeft. De jongere moet vooraf geïnformeerd worden over het onderzoek, vragen kunnen stellen en schriftelijk toestemming geven. **Die informatie moet begrijpelijk en toegankelijk zijn, in een taal die de jongere begrijpt en op een manier die rekening houdt met de leeftijd en maturiteit van de jongere.** De jongere moet ook weten dat het onderzoek kan worden geweigerd en wat de gevolgen daarvan zijn.

Het wetsontwerp bepaalt echter dat **een weigering geldt als een weerlegbaar vermoeden dat de jongere niet minderjarig is.** Een weigering is op zich geen bewijs dat iemand meerderjarig is. **We vragen daarom dat een weigering niet op zichzelf doorslaggevend is voor de leeftijdsbeoordeling.** De andere beschikbare informatie en de redenen waarom een jongere het onderzoek weigert, moeten worden meegewogen.

3. Wettelijk beroepsgeheim versterkt de vertrouwensrelatie, maar vraagt opleiding en ondersteuning

Het Kinderrechtencommissariaat verwelkomt **dat het beroepsgeheim van voogden uitdrukkelijk in de wet wordt opgenomen.** Vandaag bepaalt de wet niet expliciet dat voogden aan een geheimhoudingsplicht zijn gebonden. Het wetsontwerp brengt daar duidelijkheid in.

Dat is belangrijk voor de privacy van de jongere en voor de vertrouwensrelatie met zijn voogd. Niet-begeleide minderjarigen delen vaak persoonlijke en gevoelige informatie met hun voogd. Ze moeten erop kunnen vertrouwen dat die informatie vertrouwelijk wordt behandeld en weten wanneer informatie toch kan of moet worden gedeeld.

In de praktijk kunnen moeilijke vragen ontstaan. Welke informatie mag een voogd bijvoorbeeld delen met een opvangvoorziening, hulpverlener, advocaat of overheidsdienst? En wat als het delen van informatie nodig lijkt om een jongere te beschermen?

We vragen daarom dat het beroepsgeheim een duidelijke plaats krijgt in de opleiding van voogden. Daarnaast moeten voogden bij vragen snel kunnen terugvallen op deskundige ondersteuning. De dienst Voogdij moet daarvoor een duidelijk aanspreekpunt zijn. Voor vrijwillige voogden is zo'n aanspreekpunt extra belangrijk, omdat zij niet dezelfde organisatorische ondersteuning hebben als werknemer-voogden.

4. Continuïteit van de voogdij is positief, maar burgerrechtelijke voogdij kan soms in het belang van de minderjarige zijn

Het Kinderrechtencommissariaat vindt het positief **dat een verblijfsvergunning van onbepaalde duur niet langer automatisch een einde maakt aan de bijzondere voogdij voor NBMV.** Een duurzaam verblijfsrecht verandert niets aan de minderjarigheid van de jongere of aan de nood aan wettelijke vertegenwoordiging.

Vandaag eindigt de opdracht van de NBMV-voogd wanneer de jongere een verblijfsvergunning van onbepaalde duur krijgt. De voogd moet dan stappen zetten om een burgerrechtelijke voogdij te openen. Het wetsontwerp en het wetsvoorstel heffen die regeling op. Het wetsvoorstel wil de bijzondere NBMV-voogdij ook na het verkrijgen van een verblijfsvergunning van onbepaalde duur laten doorlopen. Dat sluit volgens de memorie van toelichting aan bij de huidige praktijk.

We begrijpen dat een overgang naar burgerrechtelijke voogdij niet in elke situatie aangewezen is. **In sommige situaties kan burgerrechtelijke voogdij echter wel in het belang van de minderjarige zijn,** bijvoorbeeld wanneer een jongere duurzaam bij een familielid of pleegouder verblijft en die persoon de voogdij wil en kan opnemen.

We vinden het daarom belangrijk dat ook na deze wijziging bij elke minderjarige wordt nagegaan welke vorm van voogdij het best aansluit bij de concrete situatie en het belang van de jongere.